

ĀRVALSTU

ĀRVALSTU INVESTORU VIEDOKĻI PAR
INVESTĪCIJU KLIMATA ATTĪSTĪBU LATVIJĀ:
SAEIMAS VĒLĒŠANU GADA IETVARĀ

INVESTĪCIJU VIDES

INDEKSS

2021

FICIL

SSE RIGA

SATURS

4	Priekšvārds
6	Ārvalstu kapitāla uzņēmumu īpatsvars Latvijā
7	Ievads
8	2021.gada FICIL Ārvalstu investīciju vides indeksa pētījuma fokuss
10	Galvenie rezultāti:
11	◦ Investīciju klimata pievilcība Latvijā
13	◦ Centieni uzlabot investīciju klimatu
15	◦ Labākie un sliktākie politikas veidotāju lēmumi pēdējo 4 gadu laikā
17	◦ Politikas veidotāju centieni ieviest ES Zaļo kursu
20	Turpmākie investīciju plāni
24	FICIL Ārvalstu investīciju vides indekss 2015-2021
25	Premjerministra kungs, Jums ir pienākusi vēstule!
27	Papildus jautājumi, kas tika uzdoti saistībā ar ģeopolitisko situāciju (2022. gada maijā)
28	◦ Izmaiņas turpmākajos investīciju plānos
30	◦ Galvenie izaicinājumi investīciju vidē
32	◦ Nākamās valdības un Saeimas prioritātes
34	Uzņēmumi, kas piedalījās pētījumā

PAR AUTORU

Profesors **Arnis Sauka** ir Rīgas Ekonomikas augstskolas (SSE Riga) Ilgtspējīga biznesa centra direktors un NVO "BASE" - business pret ēnu ekonomiku, valdes loceklis, kā arī Vidzemes Augstskolas padomes priekšsēdētājs. Arnis ir ieguvis doktora grādu Zīgenes Universitātē (Vācija) un ir pasniedzis vieslekcijas Jenčēpingas Starptautiskajā biznesa skolā (Zviedrija) un Londonas Universitātes koledžā (Apvienotā Karaliste).

Viņa akadēmisko pētījumu rezultāti ir publicēti tādos izdevumos kā *Strategic Entrepreneurship Journal*, *Journal of Business Ethics*, *International Small Business Journal*, *Journal of Comparative Economics*, kā arī grāmatās, kuras izdevuši *Springer*, *Routledge*, *Edward Elgar*, *IGI Global*, *Blackwell* un *Peter Lang*. Arnis ir iesaistīts lietišķajos pētījumos, tostarp pētījumos, kurus pasūtījuši OECD, Eurofound un dažādas bankas, nozares apvienības un NVO. Viņš ir Ēnu ekonomikas indeksa Baltijas valstīs līdzautors. Arnis vada TVNET.lv portālā raidījumu "Nauda runā", kurā notiek diskusijas un intervijas ar ievērojamiem Latvijas ekonomistiem, politiķiem, uzņēmējiem un NVO pārstāvjiem.

PRIEKŠVārds

Dažu pēdējo gadu laikā esam saskārušies ar virkni dažādu izaicinājumu, sākot ar globālo pandēmiju, kas izmainīja to, kā mēs veicam ikdienas uzdevumus un plānojam uzņēmējdarbību. Šobrīd mūsu prātus galvenokārt nodarbina reģionā notiekošais karš. Krievijas bezjēdzīgā agresija un iebrukums Ukrainā ir smagi ietekmējis visu reģionu, tāpēc ir ārkārtīgi svarīgi, lai uzņēmumi šobrīd sniegtu visu iespējamo palīdzību un atbalstītu grūtībās nonākušos cilvēkus.

Mēs nevarēsim izvairīties no tēmas saistībā ar gaidāmajām vēlēšanām, un priekšplānā nonāk dažādi jautājumi, kad tiek pārrunāts, kas un kā valstī būtu jāmaina. FICIL vienmēr bijis kritisks draugs valdībai un publiskajam sektoram, sniedzot ieteikumus, kā uzlabot uzņēmējdarbības vidi, lai mēs varētu palielināt investīciju apjomu Latvijā.

Vairāk uzmanības jāvelta investīciju drošībai un investīciju klimata paredzamībai. Ārvalstu investori joprojām sniedz būtisku ieguldījumu valsts budžetā, un, ņemot vērā visus Latvijai gaidāmos izaicinājumus, mums vairāk jāskatās uz to, kā nodrošināsim nepieciešamos resursus dažādu reformu un plānu īstenošanai.

ES Zaļā kursa mērķi ir šī saraksta augšgalā, īpašu uzmanību pievēršot enerģētiskajai neatkarībai un energoapgādes drošībai. Ēnu ekonomikas apkarošanai arī jābūt vienam no galvenajiem tematiem, kuri jārisina ar visaptverošu rīcību, kas sniedz reālas pārmaiņas. Sabiedrībai, kā arī investoriem, ir jāredz konkrētas pārmaiņas, kas var palielināt uzticību valsts sektora pārstāvjiem, tostarp politiķiem.

Publiskā sektora transformāciju uzskatam par priekšnoteikumu turpmākām pozitīvām pārmaiņām un ekonomikas attīstībai. Kompetenti, pienācīgi atalgoti profesionāļi, kas spēj augstā līmenī un ar lielu atbildību risināt starpnozaru problēmas – tam vajadzētu būt mūsu publiskā sektora transformācijas pamatā. Ir pienācis laiks pārvērtēt, vai pirms gadu desmitiem izveidotā sistēma var kalpot Latvijai, mums virzoties nākotnē ar bezprecedenta izaicinājumiem ikvienam - sabiedrībai, publiskajam un privātajam sektoram.

FICIL Ārvalstu investīciju vides indekss katru gadu kalpo kā temperatūras mērījums, lai mūsu sadarbības partneri zinātu aktuālākās problēmas un risinājumus, ko uzņēmēji var noteikt dažādām problēmām. Šogad investori vērtēja valdības darbu kopš pēdējām vēlēšanām 2018. gadā. Sprotams, ka daudzas nozīmīgas reformas un pārmaiņas, kas bija jāīsteno, nav iespējams realizēt viena vai divu gadu laikā, bet ir ļoti svarīgi, lai mēs redzētu kustību pareizajā virzienā. Svarīgi ir arī tas, ka pārstāvji Saeimā un valdībā spēj tikt galā ar ieilgušu problēmu risināšanu līdztekus jebkādai iespējamai krīzei. Citādi vienmēr būsim iestrēguši neskaidrībā, kas tikai kaitēs ekonomikai un kavēs Latvijas attīstību. FICIL vīzija saistās ar Latviju kā pievilcīgāko un drošāko valsti investīcijām Baltijas jūras reģionā, uzskatām, ka sadarbības rezultātā, kas balstās uz ekspertu iesaisti un problēmu risināšanas pieeju, mēs varam sasniegt pilnvērtīgāku ekonomikas attīstību Latvijā.

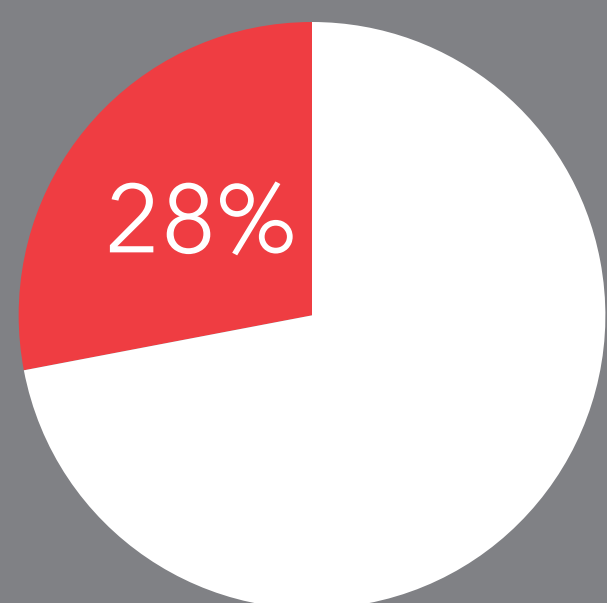
ZLATA ELKSNIŅA-ZAŠČIRINSKA

FICIL valdes priekšsēdētāja

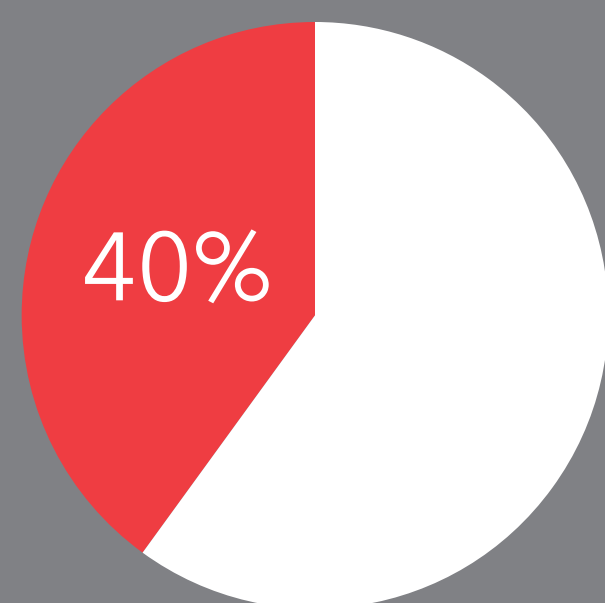
TO UZŅĒMUMU SKAITS,
KURU APGROZĪJUMS
PĀRSNIEDZ 145 TŪKSTOŠUS
EIRO UN KURIEM IR 50%
ĀRVALSTU KAPITĀLS
(VAIRĀKUMS)

3008

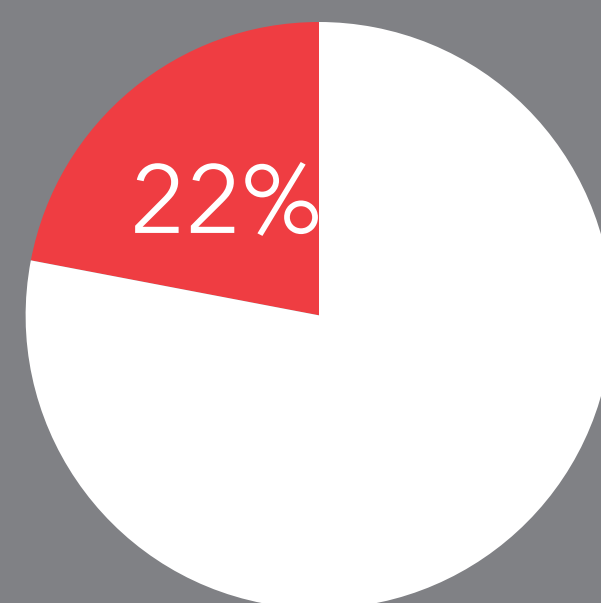
VAI **1/7** NO KOPĒJĀ UZŅĒMUMU SKAITA LATVIJĀ

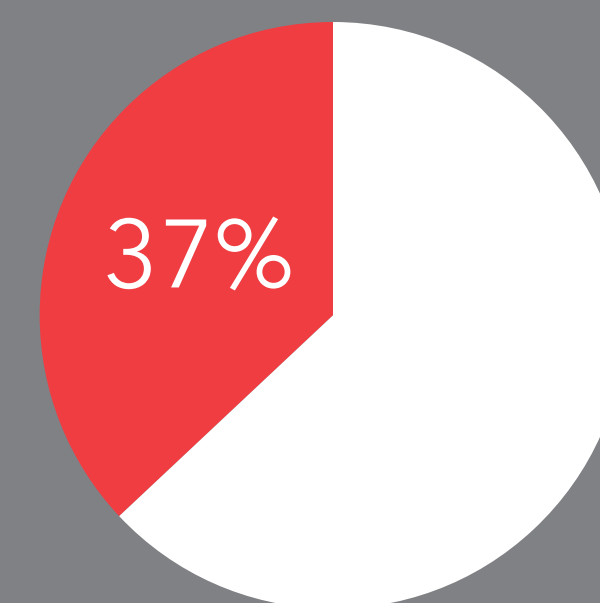
NO KOPĒJĀ
SOCIĀLĀ NODOKĻA

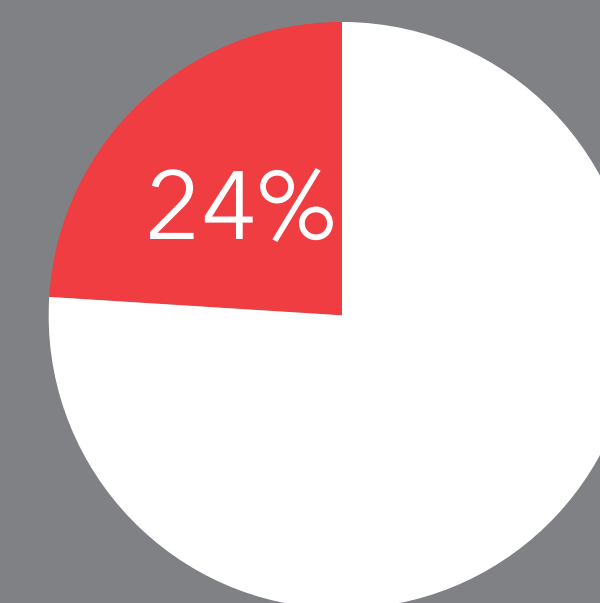
NO KOPĒJIEM
SAMAKSĀTAJIEM
NODOKĻIEM

NO KOPĒJĀ
DARBASPĒKA

NO KOPĒJĀ
APGROZĪJUMA

NO KOPĒJĀS
PEĻŅAS

IEVADS

FICIL Ārvalstu investīciju vides indeksu 2015. gadā pirmo reizi izveidoja Ārvalstu investoru padome Latvijā (FICIL) sadarbībā ar Rīgas Ekonomikas augstskolu (SSE Riga).

Šis ir septītais FICIL Ārvalstu investīciju vides indeksa ziņojums. Iepriekšējie seši ziņojumi sagatavoti attiecīgi 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 un 2020. gadā. Šī ziņojuma mērķis ir sniegt padziļinātu izpēti par galvenajiem izaicinājumiem un sarežģījumiem ārvalstu investoriem Latvijā, īpaši ņemot vērā gaidāmās Saeimas vēlēšanas 2022. gada oktobrī. Investori izvērtē politikas veidotāju darbu iepriekšējos gados, kā arī iezīmē nākotnes izaicinājumus un piedāvā potenciālus risinājumus.

Tāpat kā iepriekšējos pētījumos šis ziņojums ir balstīts uz aptauju: ārvalstu investoru Latvijā mini situāciju analīzi. Laikā no 2021. gada novembra līdz 2022. gada janvārim mēs intervējām 53 augstākā līmeņa vadošos darbiniekus, kuri pārstāv uzņēmumus, kas ir nozīmīgi investori Latvijā. Ņemot vērā Krievija iebrukumu Ukrainā, tika uzdoti papildus jautājumi 2022. gada maijā, lai noskaidrotu kā ģeopolitiskā situācija ietekmē investīciju vidi Latvijā.

Kopumā šie uzņēmumi (ieskaitot to meitasuzņēmumus) veido 25% no Latvijas kopējiem nodokļu ieņēmumiem un nodarbina 15% no kopējā darbaspēka uzņēmumos, kuru apgrozījums pārsniedz 145 000 EUR un kam ir 50% ārvalstu kapitāla (informācija no vietnes Lursoft, 2020. gads).

2020. GADA PĒTĪJUMA FOKUSS

Vai ārvalstu investori redz progresu politikas iniciatīvās, kas vērstas uz iepriekšējo gadu ziņojumos identificēto problēmu risināšanu?

Kā investori vērtē valdības centienus un pašreizējās politikas iniciatīvas pēdējo 4 gadu kontekstā, kuru mērķis ir uzlabot investīciju klimatu Latvijā?

ES Zaļā kursa ieviešanas process: investoru izvērtējums un prioritātes?

PADZIĻINĀTAS IZPĒTES JOMAS

Labākie un sliktākie politikas veidotāju lēmumi pēdējo 4 gadu laikā

Nākamās Saeimas un valdības fokusa jomas

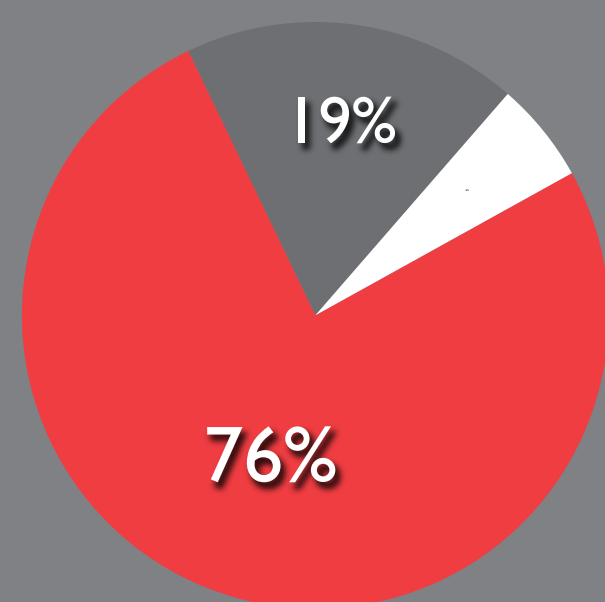

Politikas veidotāju un publiskā sektora prioritātes ņemot vērā ģeopolitiskās situācijas ietekmi

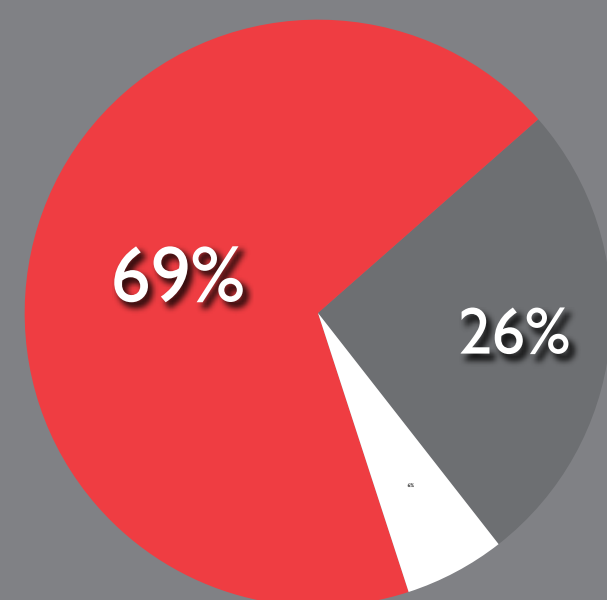

GALVENIE REZULTĀTI

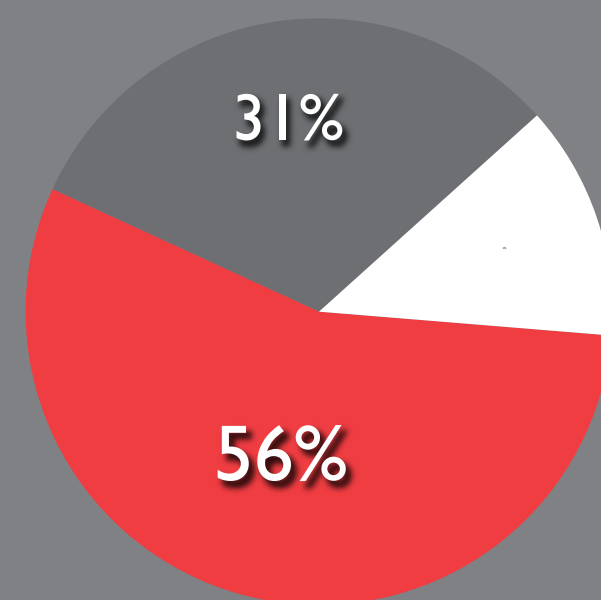
ĀRVALSTU INVESTORU NOVĒRTĒJUMS PAR IZMAIŅĀM PĒDĒJO 4 GADU LAIKĀ ATTIECĪBĀ UZ PROBLEMĀTISKAJĀM JOMĀM, KAS BIJA NORĀDĪTAS IEPRIEKŠĒJO GADU PĒTĪJUMOS: VĒLĒŠANU IZDEVUMA REZULTĀTI

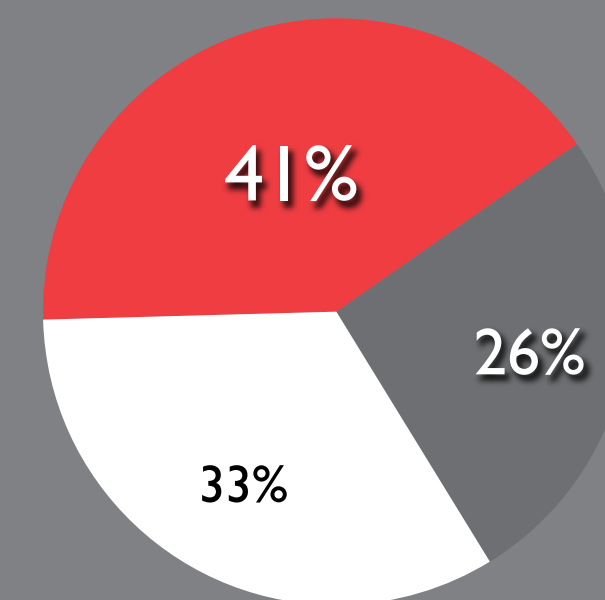
DEMOGRĀFIJA

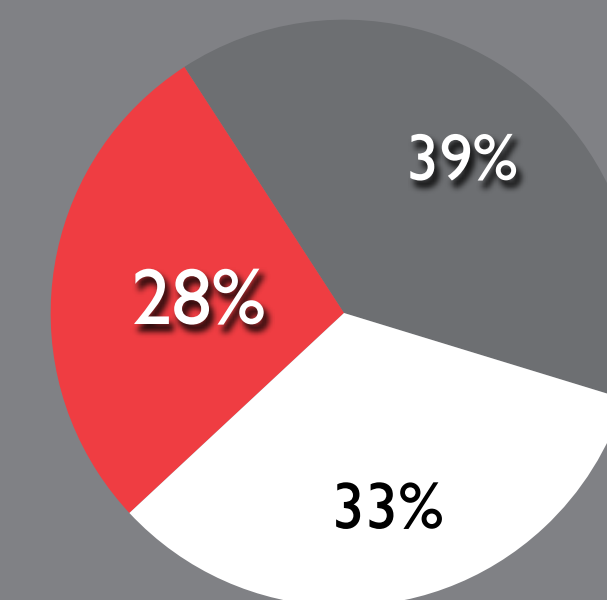
DARBASPĒKA
PIEEJAMĪBA

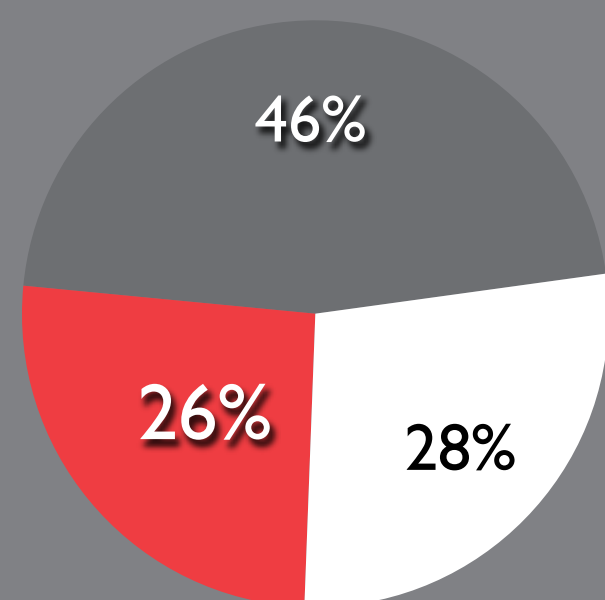
NENOTEIKTĪBA

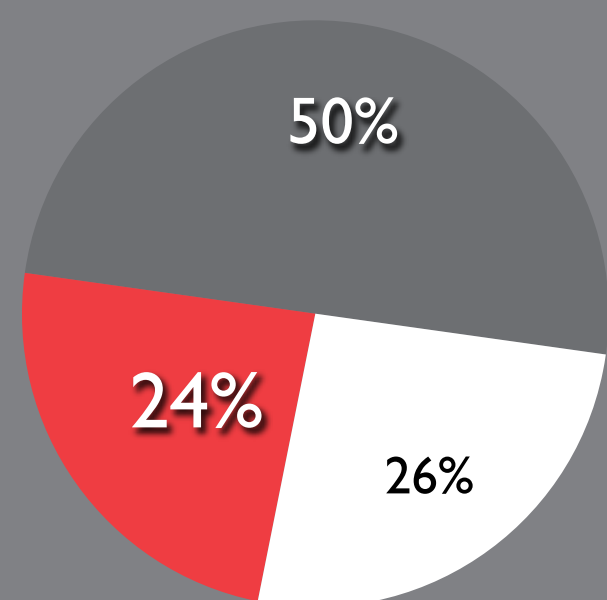
IZGLĪTĪBAS UN ZINĀTNES
KVALITĀTE

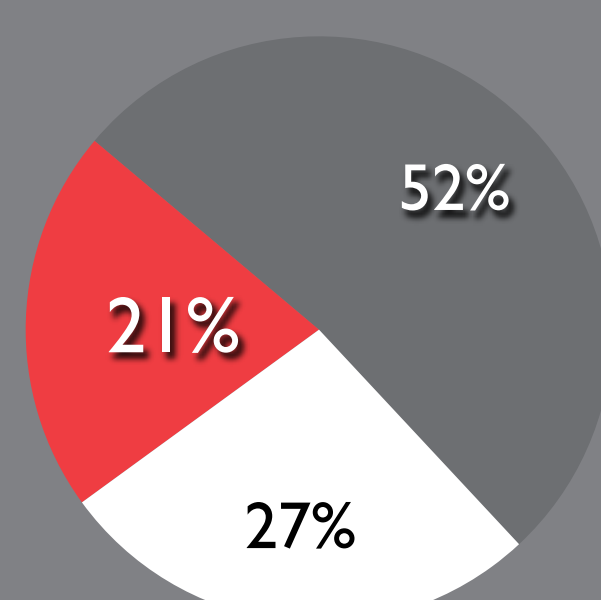
VALDĪBAS SNIEGTAIS ATBALSTS UN
KOMUNIKĀCIJA AR POLITIKAS
VEIDOTĀJIEM

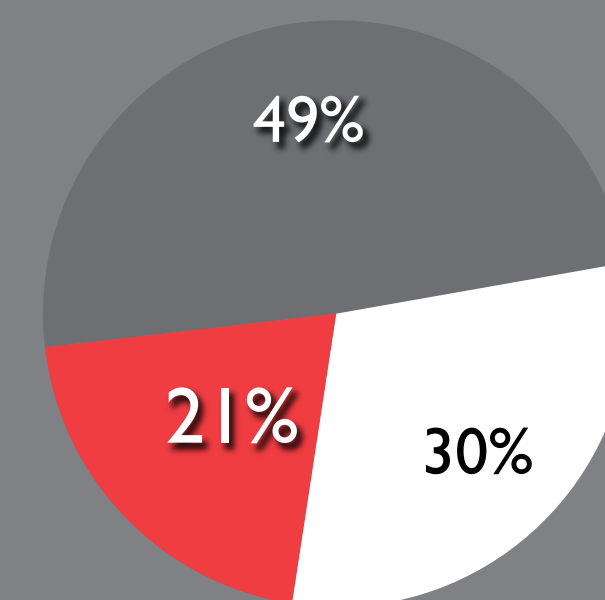
UZŅĒMĒJU NEĒTISKA VAI
NELIKUMĪGA RĪCĪBA, NEGODĪGA
KONKURENCE

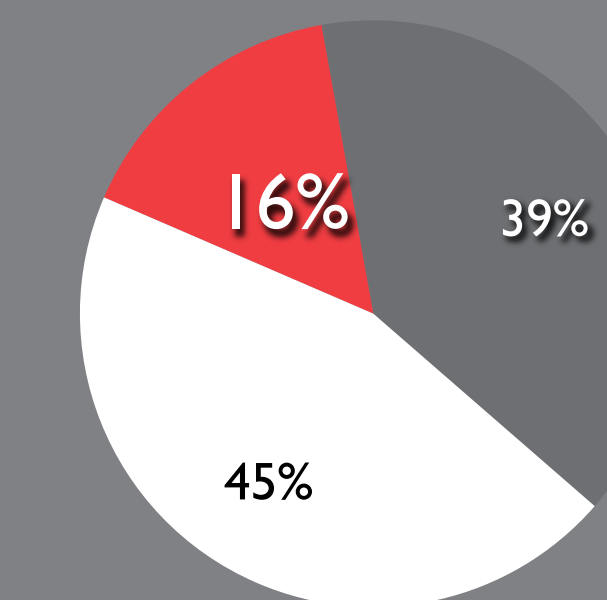
NODOKĻU SISTĒMAS
KVALITĀTE

VESELĪBAS
APRŪPES SISTĒMA

LIKUMDOŠANAS
KVALITĀTE

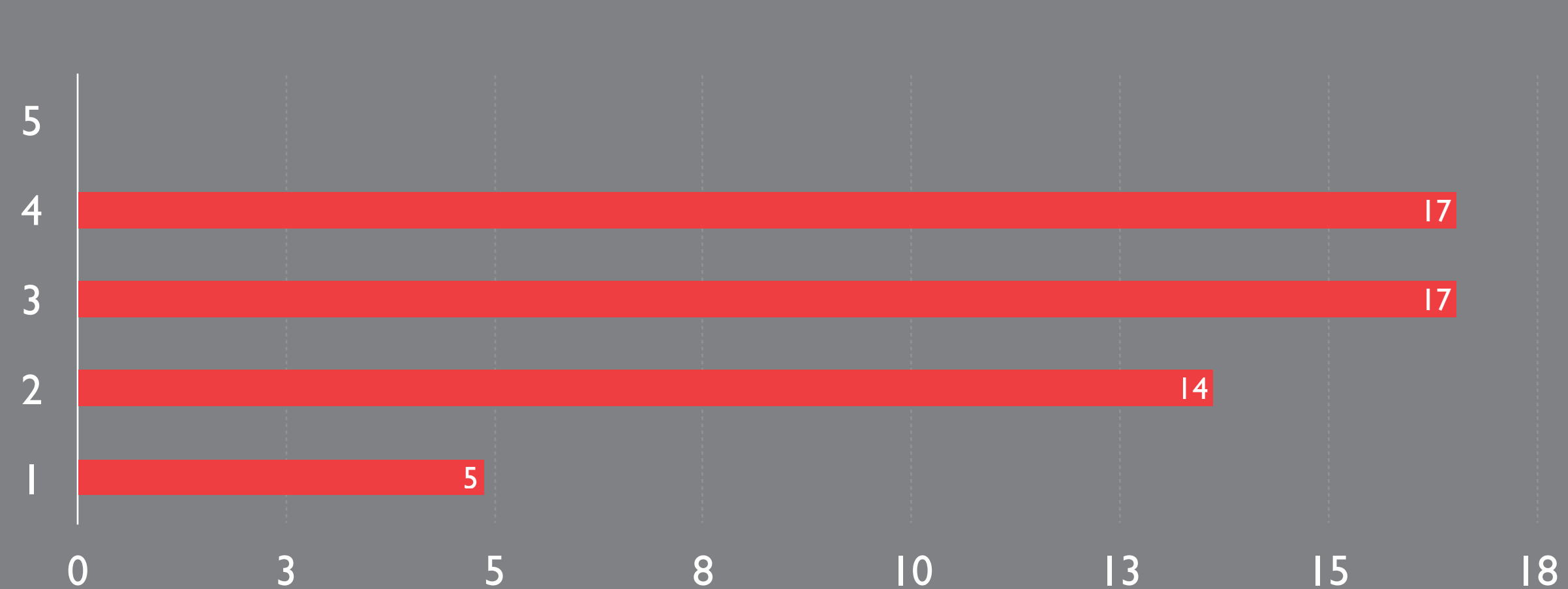
TIESU SISTĒMA

IR POZITĪVAS IZMAIŅAS BEZ IZMAIŅĀM IR NĒLIELI UZLABOJUMI

VAI INVESTĪCIJU KLIMATA PIEVILCĪBA LATVIJĀ IR UZLABOJUSIES PĒDĒJO 4 GADU LAIKĀ?

2018 - 2022

SKALĀ 1-5, KUR "1" - INVESTĪCIJU PIEVILCĪBA NAV UZLABOJUSIES VISPĀR,
"3" - IR NOVĒROTI DAŽI POZITĪVI UZLABOJUMI UN "5" - INVESTĪCIJU PIEVILCĪBA IR BŪTISKI UZLABOJUSIES.

Galvenokārt tāpēc, ka nekas netiek darīts, lai risinātu darbaspēka pieejamības problēmas. Valdība ir izrādījusi brīnišķīgu vēlmi vienkārši ignorēt šo problēmu un neko jēgpilni nerisināt.

IKT UZŅĒMUMS

Mums jautājumi par vispārējo valsts reputāciju ir svarīgi. Iepriekšējo četru gadu laikā finanšu reputācijas jautājums bija ļoti aktuāls, tomēr tas tika atrisināts. Starptautiskā reputācija nav pasliktinājusies, bet gan uzlabojusies.

MAZUMTIRDZNIECĪBAS UN PAKALPOJUMU UZŅĒMUMS

Mums ir jākoncentrējas uz ēnu ekonomiku, mums ir ļoti labs darbaspēks, kas ir ļoti motivēts un produktīvs, bet daudzi cilvēki Latvijā grēko, kad jāmaksā nodokļi.

NEKUSTAMO ĪPAŠUMU UZŅĒMUMS

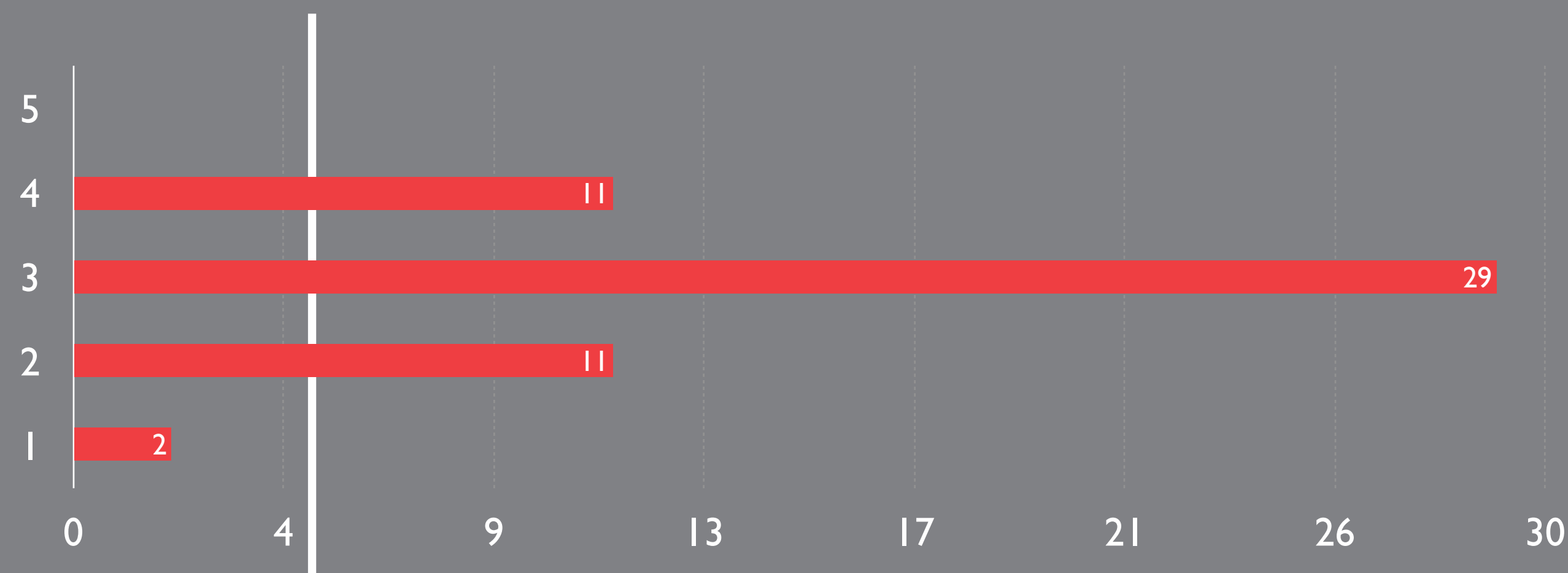
Rīgas pilsēta un vadība ir ievērojami progresējusi, lai gan vēl ir daudz darāmā, lai novērstu iepriekš pieļautos pārkāpumus. Tiesu sistēmas, banku sistēmas uzlabojumi. Darbaspēka pieejamības problēma ir Nr. 1. Latvijai ir jāizlemj, kā sevi pozicionēt: "Ko mēs piedāvājam".. Šī ir vieta, lai..."

FINANŠU UN BANKU PAKALPOJUMU UZŅĒMUMS

POLITIKAS VEIDOTĀJU DARBA NOVĒRTĒJUMS INVESTĪCIJU VIDES UZLABOŠANĀ

2018 - 2022

SKALĀ NO 1-5, KUR "1"- SLIKTI, "3"- VIDUVĒJI UN "5"- IZCILI

LIAA, prokuratūrā, Latvijas Bankā ir jauna vadība – jauna enerģija un eksperti, kas ieņem vadošos amatus – tas ir ļoti labi un tiek augstu novērtēts.

NEKUSTAMO ĪPAŠUMU UZŅĒMUMS

Jebkurš lēmums, kas tiks pieņemts šodien, īstenosies nākamajos 15 gados. Tāpēc es nesaprotu, kā šos svarīgos lēmumus var tik ilgi atlikt un tikai pārskatīt bez reāla progresā.

IKT UZŅĒMUMS

Salīdzinot ar pagātni, situācija ir uzlabojusies, taču lielākoties pastāv ilūzija, ka tiek veikti pasākumi vai arī tiek piesavināti nopelni par citu veiktajiem pasākumiem. Situācija nepasliktinās, bet arī būtiski neuzlabojas.

RAŽOŠANAS UZŅĒMUMS

Uzņēmējdarbības izaugsme ir cieši saistīta ar pieejamo darbaspēku. Iepriekšējo gadu laikā nav noticis nekas, kas šo problēmu atrisinātu visaptveroši. Problēmas ignorēšana neļaus tai izzust, tā tikai var likt investoriem aiziet, bet tad jūs zaudēsiet labus nodokļu maksātājus.

IKT UZŅĒMUMS

LABĀKIE POLITIKAS VEIDOTĀJU LĒMUMI PĒDĒJO 4 GADU LAIKĀ

Nodokļu politika
atsevišķos gadījumos

Augstākās izglītības
sistēmas reforma

Finanšu sektora
kapitālais remonts

Administratīvi teritoriālā
reforma

“Lēmums, ka jums nav jāmaksā
nodokļi par peļņu, kas tiek
reinvestēta un netiek izņemta no
uzņēmuma. Tagad vairāk peļņas tiek
reinvestēta, kas ir izdevīgi biznesa
izaugsmei, un mēs varam vairāk
investēt automatizētos
pakalpojumos.”

Pakalpojumu uzņēmumus

“Augstākās izglītības
reforma – centralizācija un
augstākās izglītības iestāžu
skaita samazināšana.”

Nekustamo īpašumu
uzņēmums

“Finanšu sektora reforma bija lielisks darbs
(pozitīvs lēmums ilgtermiņā). Ir daudz
investoru, kuri patiešām augstu novērtē
Latvijā veiktos pasākumus noziedzīgi
iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas
jomā, un tas ir obligāts priekšnosacījums,
lai kaut vai uzsāktu sarunas par investīciju
palielināšanu Latvijā.”

Pakalpojumu uzņēmumus

“Reģionālā reforma – tas nav populārs
valdības lēmums, taču no struktūras
skatupunkta tas bija nepieciešams. Tas
arī liecina, ka valdība nebaidās pieņemt
un īstenot nepopulārus lēmumus. Turklāt
tas liecina, ka valdība domā par šādām
lietām un pārmaiņām kopumā. Šīs
reformas ietekme vēl nav skaidra, taču
tās ideja ir laba efektīvākai pārvaldībai.”

IKT uzņēmums

SLIKTĀKIE POLITIKAS VEIDOTĀJU LĒMUMI PĒDĒJO 4 GADU LAIKĀ

Darba spēka
problēmjaudājumu
nerisināšana

Publiskā sektora
efektivitātes trūkums

Nenoteiktība saistībā ar
politikas veidotāju
pieņemtajiem lēmumiem

Neskaidrība/ stratēģijas
trūkums saistībā ar ES
Zaļā kursa mērķu
sasniegšanu

“Daudz kas saistībā ar zaļo transformāciju ir aizkavējies. Zaļais kurss ir ļoti aktuāls un ar lielu ietekmi uz mūsu nozari, kā arī visiem ar to saistītajiem noteikumiem. Resursu pieejamība nākotnē, šis jautājums pašlaik netiek risināts. Daudzi investori tiek atturēti no ienākšanas, jo nav skaidrības par regulējumu.”

Ražošanas uzņēmums

“Pilnīga nevēlēšanās risināt darbaspēka problēmas Latvijā. Mēs paaugstinām algas ļoti pret dabiski, jo mums ir jāpērk darbinieki no citiem uzņēmumiem. Arī emigrācijas līmenis ir augsts – kas tiek darīts, lai to novērstu?”

IKT uzņēmums

“Trūka komunikācijas ar ekspertiem par dažādām tēmām, tas, kā mēs skaidrojam noteiktus lēmumus, nav pieņemami. Ļoti maz uz datiem balstītu lēmumu pieņemšanas.”

Vairumtirdzniecības un
mazumtirdzniecības uzņēmums

“Lēmumu trūkums krīzes situācijā. Pozitīvas politikas, par kuru esam dzirdējuši plašsaziņas līdzekļos vai citur, kavēšanās. Lēmumu pieņemšana zemā līmenī, saprotams, ka tas ir grūti ar 5 vai vairāk partijām, bet tomēr darbs ir jānodrošina. Daži uzņēmumi ir saņēmuši nepietiekamu atbalstu, subsīdijas.”

Ražošanas uzņēmums

POLITIKAS VEIDOTĀJU DARBA NOVĒRTĒJUMS ES ZAĻĀ KURSA IEVIEŠANĀ

2.2

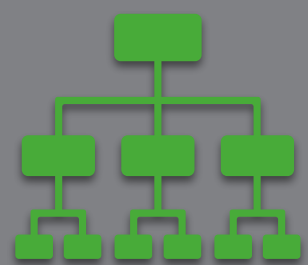

SKALĀ NO 1-5, KUR "1"- SLIKTI, "3"- VIDUVĒJI AND "5"- IZCILI

PRIORITĀTES ES ZAĻĀ KURSA IEVIEŠANAS KONTEKSTĀ

Skaidra stratēģija, vidēja termiņa un ilgtermiņa plāni ar konkrētiem mērķiem, datos balstīti lēmumi

Viens atbildīgais resors, konkrēta zaļās transformācijas tēmas pārvaldība Latvijā

Ekspertu praktiska iesaistīšana, ne tiki formāli atzīmēt iesaisti

Vairāk attīstīt atjaunojamos energoresursus, samazināt birokrātiju (ne tikai regulējumā, bet arī ieviešanas procesā)

Sabiedrības, publiskā un privātā sektora izglītošana par ES Zaļā kursa nozīmi un īstenošanu

PRIORITĀTES ES ZAĻĀ KURSA IEVIEŠANAS KONTEKSTĀ

Izmaiņas tiesību aktos, kas ļautu īstenot
lielus zaļās ekonomikas attīstības
projektus bez kavēkļiem vēlākajos
projekta posmos.

Nekustamo īpašumu uzņēmums

Vienkārši esiet pragmatiskāki, ieklausieties
jaunākajos datos un zinātniskajos
atklājumos!

Vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības
uzņēmums

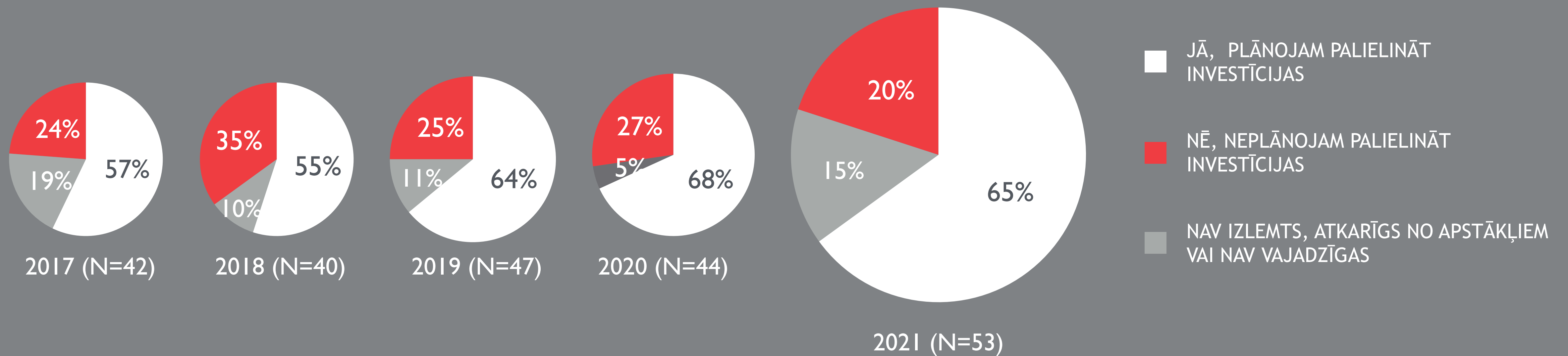
Padarīt to par starpnozaru prioritāti, plašu plānu,
kas aptvertu visus, ir jāmaina noteikumi,
mainīsies enerģētikas modelis un enerģētikas
bizness, un pašreizējie noteikumi neatbildīs
jaunajai sistēmai, enerģijas tirgum ir jābūt daudz
elastīgākam.

Mazumtirdzniecības un pakalpojumu uzņēmums

Izglītot visus, sākot ar sabiedrību un
publiskā sektora ierēdņiem un beidzot ar
politiķiem, kuri būs atbildīgi.

Profesionālu revīzijas un konsultāciju
pakalpojumu uzņēmums

TURPMĀKIE INVESTĪCIJU PLĀNI

JĀ, MĒS PLĀNOJAM PALIELINĀT INVESTĪCIJAS

Mēs plānojam palielināt investīcijas. Katru gadu mēs ieguldām noteiktu summu. Mūsu plāni ir daudz lielāki, nekā mēs, iespējams, apzināmies. Viens no šķēršļiem mums bieži vien ir pašvaldības. Mēs turpināsim ieguldījumus CO2 samazināšanas iekārtās un modernizācijā kopumā. Investīcijas noteikti pārsniegs 10 miljonus gadā. Mēs ieguldīsim arī IT inovācijās un digitalizācijas rīkos.

MAZUMTIRDZNIECĪBAS UN PAKALPOJUMU UZŅĒMUMS

Aptuveni 100 miljoni tuvāko gadu laikā.

RAŽOŠANAS UZŅĒMUMS

Mums ir ilgtermiņa stratēģija, kas ietver turpmākas investīcijas Latvijā. Mums ir divi konkrēti investīciju projekti Rīgā, ko īstenosim tuvāko 2-3 gadu laikā un kuros ieguldīsim aptuveni 50 miljonus eiro. Tad, cerams, vēl 50.

NEKUSTAMO ĪPAŠUMU UZŅĒMUMS

Mēs plānojam palielināt investīcijas, bet nevaram minēt konkrētus summas. Šobrīd mūsu birojā Rīgā strādā aptuveni 150 cilvēku, bet mērķis ir palielināt darbinieku skaitu līdz 500. Investīcijas kavē darbaspēka pieejamība.

IKT UZŅĒMUMS

NĒ, MĒS NEPLĀNOJAM PALIELINĀT INVESTĪCIJAS

Latvijā vairāk neinvestējam, ja nu kaut ko vēlamies, tad samazināt Latvijas apstākļu ietekmi, jo ir pārāk daudz neskaidrību.

RAŽOŠANAS UZŅĒMUMS

Nē, ņemot vērā pašreizējos nepastāvīgos tirgus apstākļus.

FINANŠU UN BANKU PAKALPOJUMU UZŅĒMUMS

Mēs neplānojam veikt turpmākas investīcijas. Mēs turpināsim investēt normālā līmenī transportā, noliktavās utt., bet ne vairāk. Šis tirgus nav ļoti interesants, tā rentabilitāte ir ļoti zema.

RAŽOŠANAS UZŅĒMUMS

Tirgus samazināšanās, potenciālo klientu nākotnē nav. Ja nav skaidra redzējuma par to, kā samazināt un kontrolēt darba tirgus izmaksas, mēs nevaram ieviest digitālos risinājumus. Šī ir pirmā reize, kad esam nolēmuši samazināt savas investīcijas.

MAZUMTIRDZNIECĪBAS UN PAKALPOJUMU UZŅĒMUMS

NAV IZLEMTS, ATKARĪBĀ NO APSTĀKĻIEM

Tas ir atkarīgs no apstākļiem, šīs investīcijas ir saistītas ar enerģētikas pāreju, enerģētikas sistēmas regulatīvā daļa kavē saules un vēja elektrostaciju būvniecību, joprojām tiek saglabāta vecā stila sistēma.

MAZUMTIRDZNIECĪBAS UN PAKALPOJUMU UZŅĒMUMS

Tikai tad, ja mums Latvijā būs vairāk darbaspēka

IKT UZŅĒMUMS

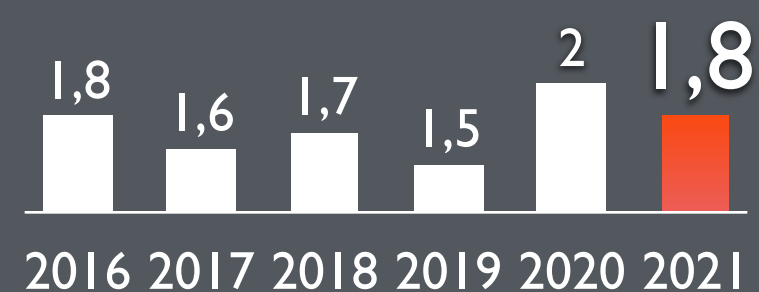
Mēs cenšamies Latvijā augt pēc iespējas straujāk, taču progresu kavē kvalificēta darbaspēka trūkums, mums ir potenciālie klienti un darbs, bet trūkst darbinieku.

IKT UZŅĒMUMS

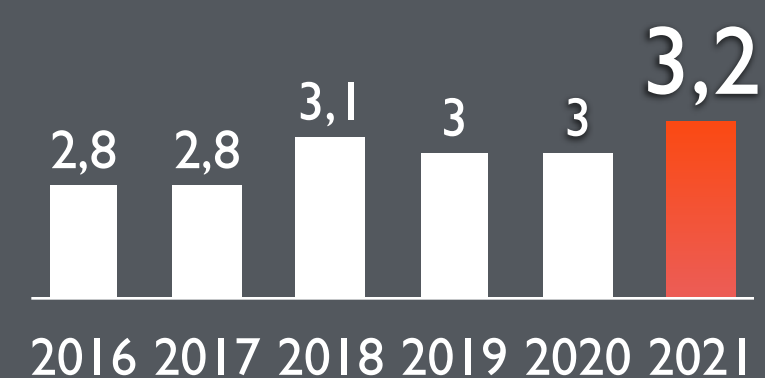
ĀRVALSTU INVESTORU NOVĒRTĒJUMS LATVIJAS EKONOMISKĀS KONKURĒTSPĒJAS POTENCIĀLAJĒM VIRZĪTĀJSPĒKIEM

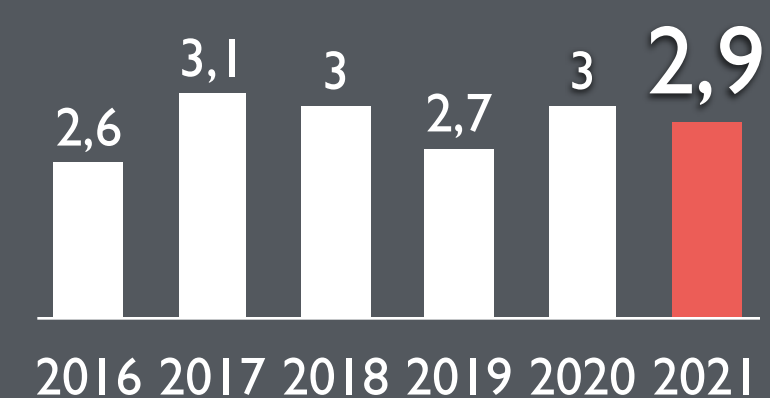
DEMOGRĀFIJA

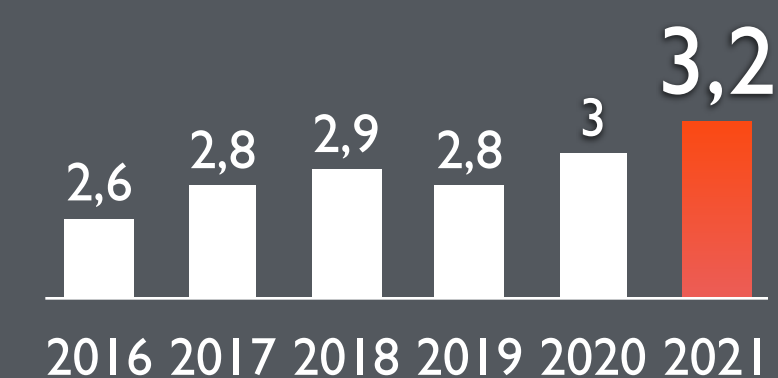
NODOKĻU SISTĒMA

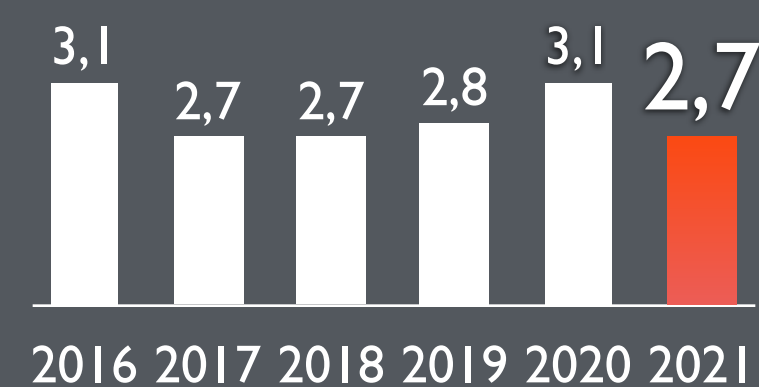
IZGLĪTĪBAS UN ZINĀTNES KVALITĀTE

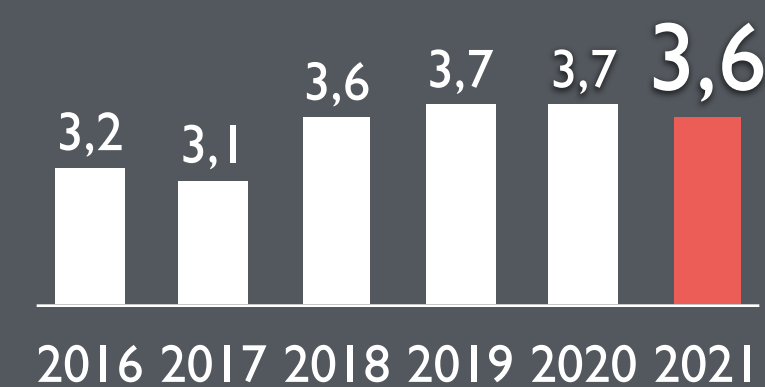
TIESISKĀ SISTĒMA

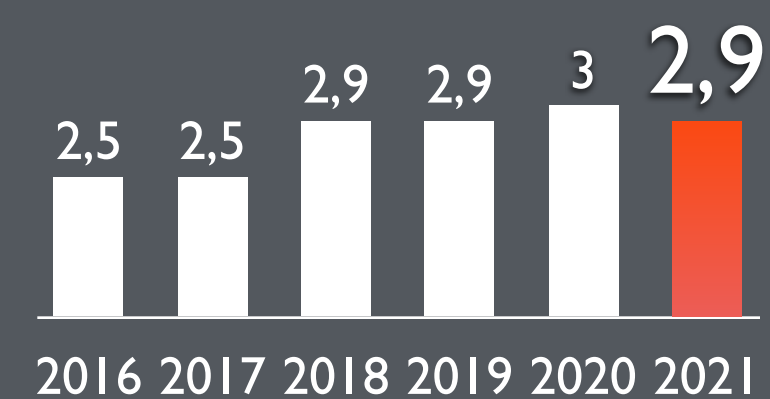
DARBASPĒKA PEEJAMĪBA

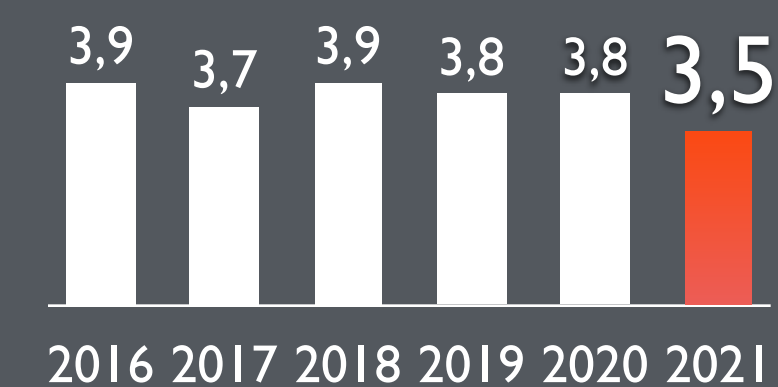
ATTIEKSME PRET ĀRVALSTU INVESTORIEM

VESELĪBAS APRŪPES SISTĒMA

DZĪVES LĪMENIS LATVIJĀ

SKALA NO 1 LĪDZ 5, KUR "1"- NORĀDA UZ ZEMU KONKURĒTSPĒJU UN "5" - NORĀDA UZ AUGSTU KONKURĒTSPĒJU

LABĀKIE CITĀTI NO
INVESTORU
VĒSTULĒM
**PREMJERMINISTRA
KUNGAM**

"Individuālā līmenī, Kariņa kungs, es gribētu, lai jūs mazliet vairāk padzenātu savus ministrus, protams, konstruktīvā veidā. Jums ir jābūt aktīvākam savā personīgajā komunikācijā, cilvēki jums uzticas, jūs esat saprātīgs. Es saprotu, ka jums ir jau iedalītas kārtis – tas ir grūti, bet es gribētu, lai jūs būtu aktīvāks. Jums lieliski izdodas saglabāt mieru un līdzsvaru, bet dažreiz, lai kaut ko paveiktu, ir nepieciešams sašūpot laivu. Precīzāk, jums ir jāiestājas par kaut ko vairāk, mēs ļoti reti dzirdam jūsu paša viedokli. Labāk lai ir viedoklis, ko daļa sabiedrības nenovērtē, nevis visi tiek atstāti apjukumā, jo mēs nesaprotam, ko jūs domājat."

Vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības uzņēmums

"Galvenais jautājums ir lēmumu konsekvence. Premjerministrs cenšas to īstenot. Protams, mums ir četras koalīcijas partijas, un premjerministram ir noteikta loma kā moderatoram. Tomēr es gribētu redzēt lielāku konsekvenci"

IKT uzņēmums

"Esiet pietiekami drosmīgi, lai pieņemtu smagus lēmumus, kas ir Latvijas interesēs, un nefokusējieties tikai uz politiskiem lēmumiem. Politikā domā par nākamajām vēlēšanām, bet valstsvīri vispirms domā par valsti!"

Pakalpojumu uzņēmums

"Lūdzu, vairāk runājiēt ar racionāliem sociālajiem partneriem. Daudziem uzņēmumiem ir pieredze, un tie ir gatavi dalīties, bet jūs nevarat gaidīt, ka mēs darīsim visu jūsu vietā, publiskajam sektoram ir jāpiedalās labu ideju radīšanā un īstenošanā."

IKT uzņēmums

LABĀKIE CITĀTI NO
INVESTORU
VĒSTULĒM
**PREMJERMINISTRA
KUNGAM**

"Mums ir nepieciešama lielāka caurskatāmība un skaidrojumi par to, kāpēc tiek pieņemti konkrēti lēmumi, kādi ir nākamie soļi, kāpēc tika pieņemts lēmums, pamatojoties uz kādiem datiem un kādu informāciju. Vairāk skaidrības un lielāku caurskatāmību"

Ražošanas uzņēmums

"Turieties pie saviem lēmumiem, esiet konsekvents, lai cilvēki varētu uzticēties, ka jūs zināt, ko darāt. Likumpaklausīgi pilsoņi uzskata, ka ir grūti dzirdēt vairāk nenoteiktības nekā noteiktību no ievēlētām amatpersonām. Komunikācijas kultūrai ir jāspēr daži soļi uz priekšu, jāskaidro lēmumi, pamatojoties uz saprotamiem datiem un informāciju, ko esat izmantojuši."

Nekustamo īpašumu uzņēmums

"Mēs redzam, ka publiskajā sektorā ir ieviesta ļoti formāla politika kā mehānisms sadarbībai ar ekspertiem un uzņēmumiem. Tas ir jāmaina, ja vēlamies panākt reālu progresu, ir tikai normāli, ka publiskā sektora ierēdņi nevar būt eksperti visos jautājumos – tad, lūdzu, vienkārši pajautāji un ieklausieties. Jūs nevarat viltot Zaļo kursu, jūs nevarat viltot darbaspēka pieejamību – atrisini šīs problēmas. Pēdējā brīža izmaiņas tiesību aktos un pēdējā brīža apspriešanās ar tiem, kurus ietekmēs tiesību akti, ir ļoti slikta prakse, tā mazina uzticēšanos."

Mazumtirdzniecības un pakalpojumu uzņēmums

"Skaidri un uz datiem balstīti lēmumi politikas plānošanā un lēmumu pieņemšanā, nevis tādi, kas balstīti uz "mazākā ļaunuma" principu (par ko var panākt vienprātību), bet drīzāk par labākajām attīstības iespējām Latvijai ilgtermiņā, lai kļūtu par pārtikušu valsti, kas izmanto savu cilvēkkapitālu vislabākajā iespējamajā veidā."

Profesionālu revīzijas un konsultāciju pakalpojumu uzņēmums

"Skaidri plāni, skaidra un konsekventa plānu izpilde. Tas uzlabotu uzticēšanos valdībai."

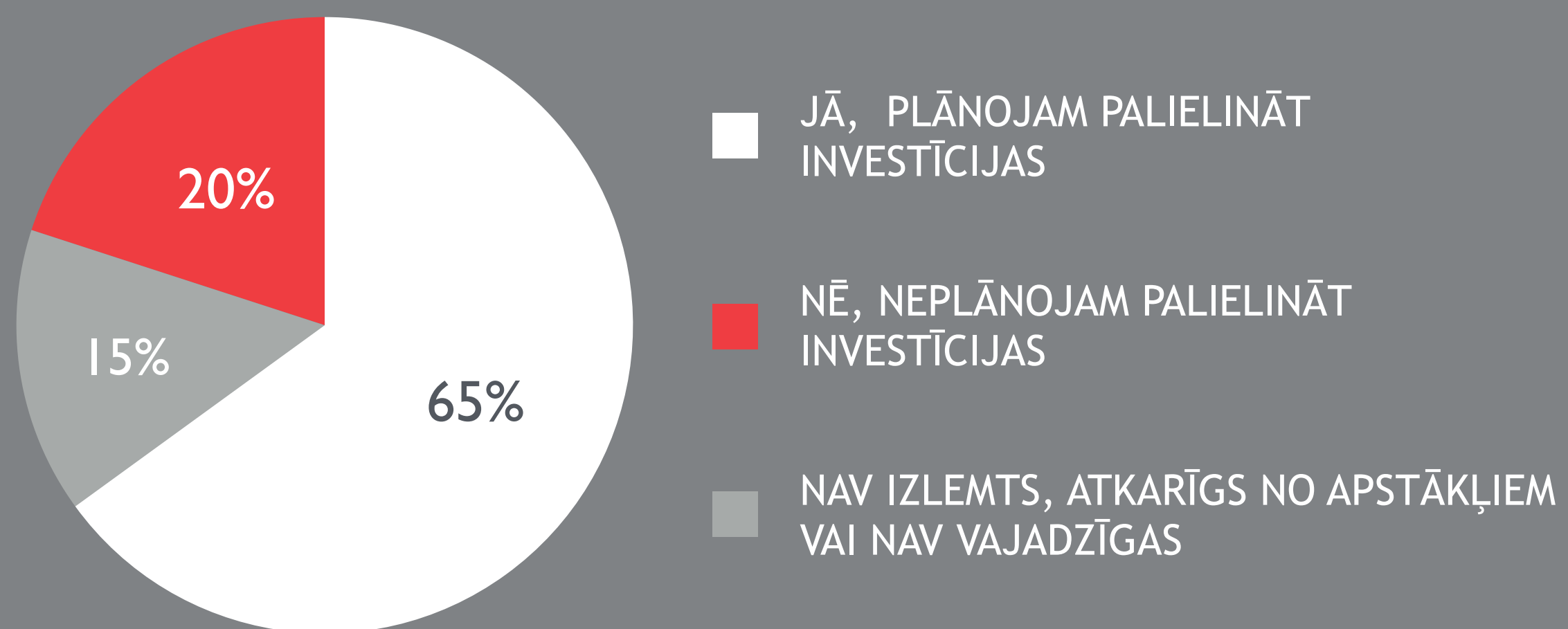
Ražošanas uzņēmums

PAPILDUS JAUTĀJUMI INVESTORIEM 2022. GADA MAIJĀ ĢEOPOLITISKĀS SITUĀCIJAS KONTEKSTĀ

Nemot vērā, ka Ārvalstu investīciju vides indeksa pētījuma intervijas ar investoriem notika 2021. gada beigās, tika uzdoti papildus jautājumi 2022. gada maijā, lai noskaidrotu Krievijas iebrukuma Ukrainā ietekmi uz investīciju vidi.

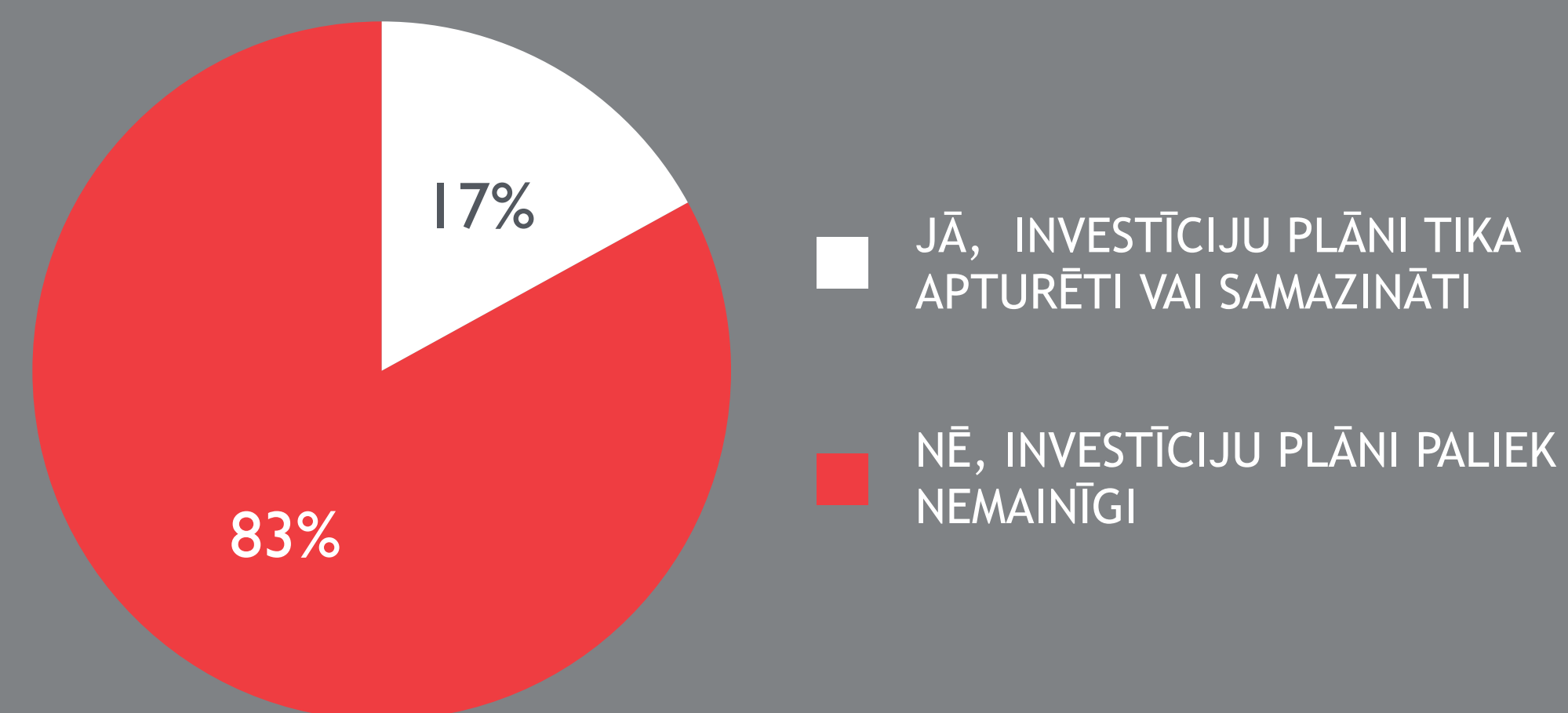
1. Vai uzņēmuma plāni investēt Latvijā ir mainījušies kopš kara sākuma?
2. Kas, kopš kara sākuma un saistībā ar tā sekām, ir būtiskākās problēmas vai izaicinājumi ko Jūsu mātes uzņēmums vai vadības komanda saskata saistībā ar investīciju vidi Latvijā ?
3. Kas Jūsaprāt, ņemot vērā pašreizējo situāciju Latvijā un pasaulē, būtu jāvirza kā galvenās nākamās Saeimas un valdības prioritātes ?

VAI JŪSU UZŅĒMUMS PLĀNO TURPMĀK INVESTĒT LATVIJĀ?

ATBILDES SAŅEMTAS 2021. GADA NOGALĒ

VAI JŪSU UZŅĒMUMA PLĀNI INVESTĒT LATVIJĀ IR MAINĪJUŠIES KOPŠ KRIEVIJAS UZSĀKTĀ KARA UKRAINĀ?

ATBILDES SAŅEMTAS 2022. GADA MAIJĀ

Mēs apturējām investīciju plānus uz dažām nedēļām, bet jau tagad esam atsākuši realizēt visu ieplānoto. Pieaugošo cenu un inflācijas dēļ piegādātāji/pārdevēji ir atturīgi sniegt ilgstoši saistošus piedāvājumus. Tas nozīmē, ka investīcijas kavēsies.

RAŽOŠANAS UZŅĒMUMS

Atsevišķas investīcijas ir apturētas dēļ mūsu klientu satraukuma, bet es teiktu, ka mēs esam atkopusies un esam atpakaļ uz "trases".

IKT UZŅĒMUMS

Neesam mainījuši savus plānus. Mēs esam ilgtermiņa investori un redzam sevi Latvijā arī nākotnē. Neticam, ka šobrīd ir milzīgs risks militāram uzbrukumam Latvijai no Krievijas.

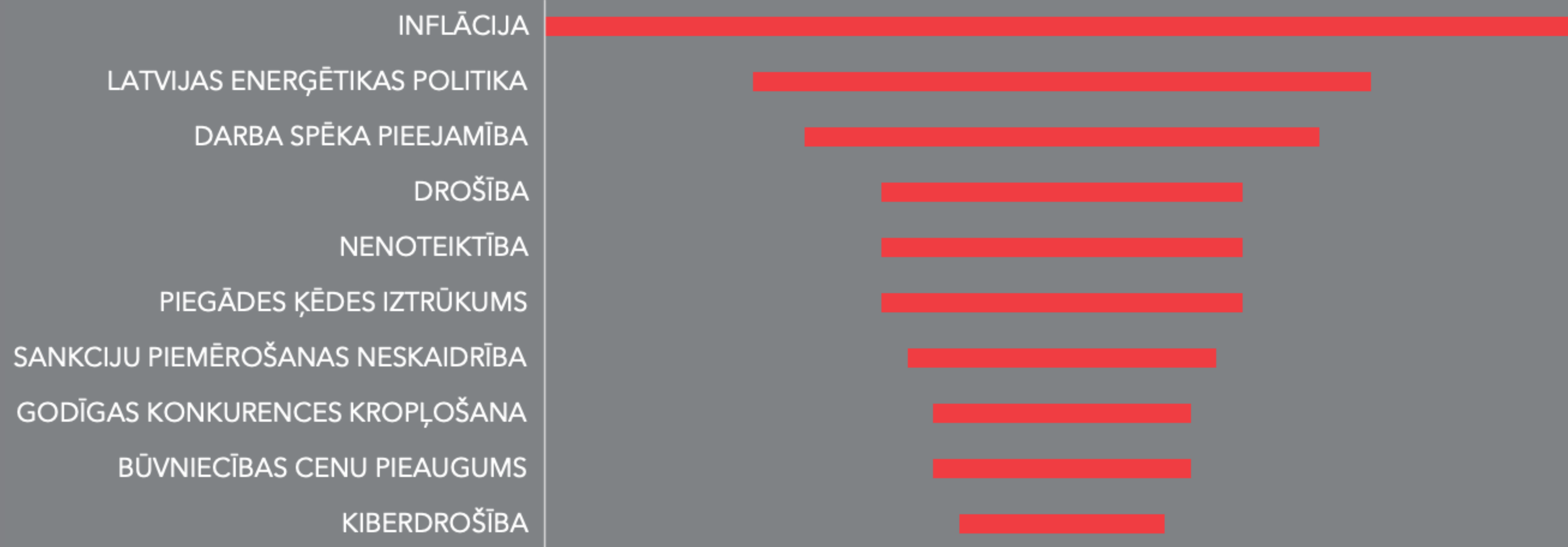
PAKALPOJUMU UZŅĒMUMS

Ilgtermiņa investīciju plāni nav būtiski mainījušies, savukārt īstermiņa un vidēja termiņa ieguldījumi ir īpaši jāizvērtē un jāizsver katrs gadījums individuāli. Attiecībā uz ilgtermiņa investīcijām - tiek analizēta iespēja īrēt ražošanas platības nevis būvēt savas.

RAŽOŠANAS UZŅĒMUMS

LIELĀKIE IZAICINĀJUMI LATVIJAS INVESTĪCIJU KLIMATA KONTEKSTĀ ŠODRĪD?

Galvenie jautājumi – enerģijas cenas (augstās elektrības un degvielas cenas), pieaugoša inflācija un darbaspēka iztrūkums. Pēc kara sākuma uzņēmuma iekšienē veicām diezgan visaptverošu riska analīzi par iespējamām sekām. Ir skaidrs, ka kara risks ir pieaudzis un varētu arī ilgtermiņā ietekmēt investīciju vidi Latvijā.

MAZUMTIRDZNIECĪBAS UN PAKALPOJUMU UZŅĒMUMS

Lielākais jautājums un vienlaikus arī izaicinājums ir kopējā nenoteiktība tirgū – piem. ir vērojamas būtiskas izmaiņas celtniecības, kā arī energoresursu (degviela & gāze) izmaksās. Pie šāda fona, protams, ir lielāks izaicinājums realizēt investīciju projektus jo to izmaksas mainās principā nedēļas laikā, kā arī pastāv nenoteiktība attiecībā pret piegādes termiņiem utml. Papildus augstāk minētajam, protams, mūs dara bažīgus inflācijas pieaugums

PAKALPOJUMU UZŅĒMUMS

Lielākā problēma ir enerģijas cenu palielināšanās, īpaši elektrības cenas. Salīdzinot ar citām kaimiņu valstīm Ziemeļos, piemēram, kā Somiju un Zviedriju elektrības, elektrības cenas Latvijā ir daudz augstākas un tas negatīvi ietekmē mūsu konkurētspēju un eksportu. Mums bija jāmaina dažādas piegāžu ķēdes izejmateriāliem, kas ir būtiski palielinājis izmaksas. Dēļ kara mēs paredzam, mēs paredzam augstāku inflāciju un neparedzamību, kas palēlinās ekonomisko izaugsmi. Vēl šobrīd pieprasījums ir augsts, bet mēs paredzam, ka tas samazināsies gada otrajā pusē, šis ietekmēs īstermiņa investīcijas. Ēnu ekonomika vairs nav valdības prioritāte un rodas sajūta, ka tā ir pieņemta daļa no ekonomikas – saglabājoties nemainīga, vai pieaugot, kas negatīvi ietekmē investīciju klimatu.

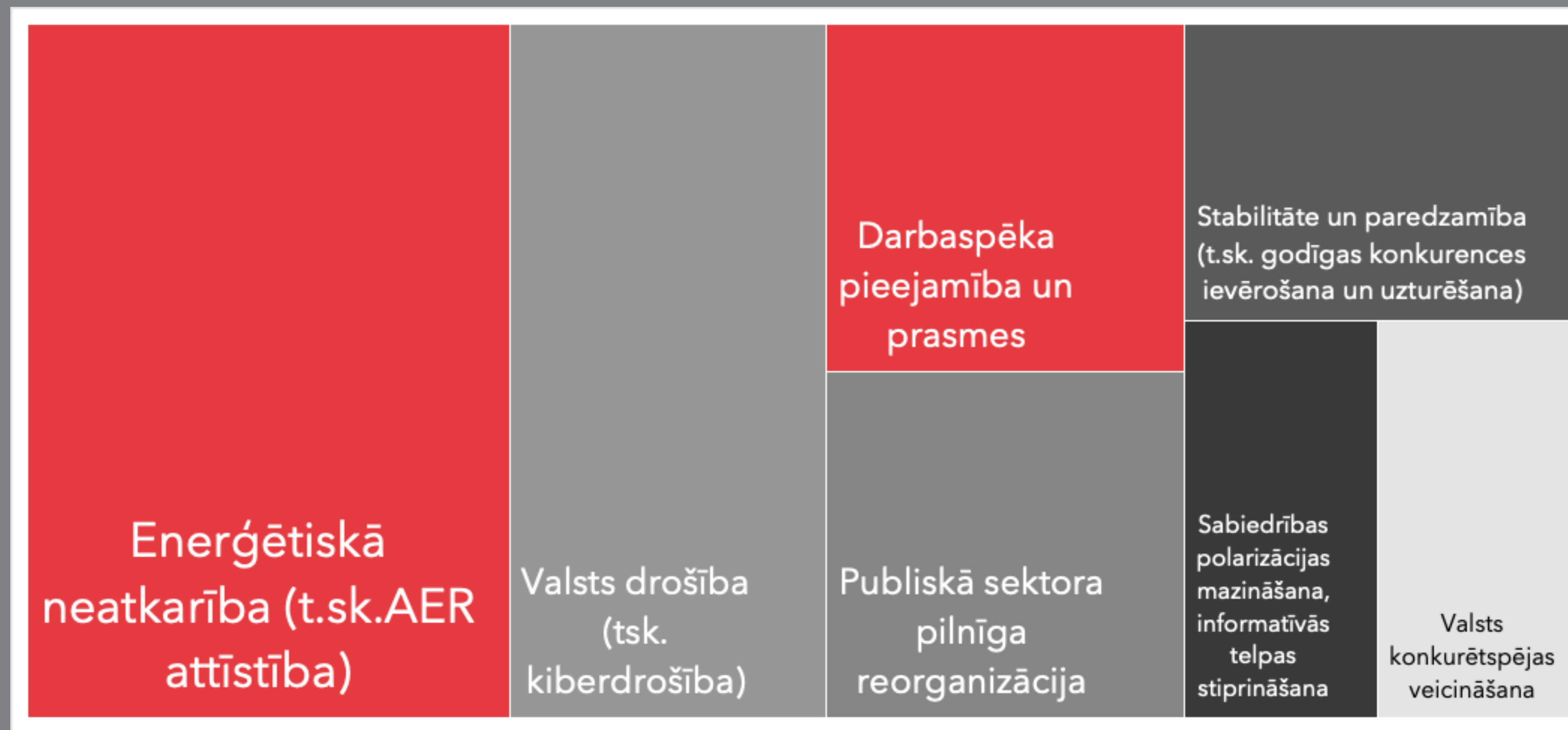
RAŽOŠANAS UZŅĒMUMS

Inflācija, izmaksu pieaugums, mēs nevaram prognozēt kā izmaksu un algu inflācija varētu ietekmēt uzņēmējdarbību. Liela daļa mums ir ilgtermiņa projekti. Nenoteiktība ir liela problēma - grūti plānot uz priekšu, kas Latvijai arī pirms visām krīzēm kliboja.

PROFESIONĀLU REVĪZIJAS UN KONSULTĀCIJU PAKALPOJUMU UZŅĒMUMS

NĀKAMĀS SAEIMAS UN VALDĪBAS PRIORITĀTES?

Enerģētiskā neatkarība: Valstij ir jādomā un aktīvi jāinvestē infrastruktūrā / iespējās, kas ļautu pilnībā atteikties no Krievijas gāzes resursiem. Latvijas sabiedrības polarizācijas mazināšana: šī situācija ir vēl vairāk padziļinājusi plaisu starp latviski un krieviski runājošajiem Latvijas pilsoņiem. Šim ir jāpievērš īpaša uzmanība un jāstrādā pie situācijas uzlabošanas.

VAIRUMTIRDZNIECĪBAS UN MAZUMTIRDZNIECĪBAS UZŅĒMUMS

Valdībai ir jāstrādā pie migrācijas politikas, ir jāpilnveido procesi ar mērķi atvieglot un motivēt kvalificēta darba spēka ienākšanu darba tirgū.

IKT UZŅĒMUMS

(1) Enerģētiskā neatkarība un ne pārrāvums, 2) cilvēkresursi; 3) varas efektivitāte un starpnozaru/dimensiju efektīva koordinēšana.

FINANŠU UN BANKU PAKALPOJUMU UZŅĒMUMS

Mūsu ieskatā, (vismaz) trīs lietas. 1) Krievijas energoresursu aizvietošana ar tādām alternatīvām piegādēm, kuras mūsu sabiedrība var atļauties (subsidējot, ja nepieciešams), un kuras ideālā gadījumā būtu arī "zaļākās". 2) NATO klātbūtnes stiprināšana Latvijā, t.sk., piemēram, lielāks kontingents, pretgaisa aizsardzība, jūras spēku pastiprināšana utt. 3) Sasāpējušos integrācijas jautājumu risināšana, virzoties kopā uz saliedētāku, atvērtāku, iekļaujošāku sabiedrību - tādu, kur jebkuras etniskās izcelsmes Latvijas iedzīvotājs ar lepnumu sauktu sevi par latvieti valstiskās piederības nozīmē

NEKUSTAMO ĪPAŠUMU UZŅĒMUMS

UZŅĒMUMI, KAS PIEDALĪJĀS PĒTĪJUMĀ

Ārvalstu investoru padome Latvijā (FICIL) ir nevalstiska organizācija, kurā apvienojušies lielākie ārvalstu uzņēmumi Latvijā, kā arī ārvalstu tirdzniecības kameras un Rīgas Ekonomikas augstskola.

FICIL aktīvi meklē un iesaka risinājumus, lai sadarbībā ar Latvijas valdību uzlabotu un attīstītu uzņēmējdarbības un investīcijas vidi valstī.

Pilns FICIL Investīciju vides indeksa ziņojums pieejams:

www.ficil.lv

